

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 50 >
Helyben nazonoz átvéve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és unnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 5.

Állami bevételeink.

(Dr. V.) Szerencsés ország a magyarok hazája. Állami bevételeink úgy növekednek — a papiron, hogy annak határa sincs. Aki nem ismeri viszonyainkat, egész jogosan azt gondolhatja, hogy bizonyosan valami kaliforniai aranybányát fedeztek fel valamelyik kincstári birtokon, vagy pedig, hogy ide költözött hozzánk Rotschild, Bleichröder és Vanderbilt, azért szaporodott fel annyira az államnak adóbevétele.

Nem akarunk messze visszamenni a múltba, az alkotmányos élet kezdetére; mert mindenki természetesnek fogja találni, hogy akkor, mikor az adó a mainak csak ötödrésze volt, hogy akkor alig volt több az összes állami bevétel, mint a mainak harmadrésze. Csak a legutóbbi évekre tekintünk vissza egy kissé.

Az ideai esztendőre 15 és fél millióval több bevételt irányoztak elő Bánffyék, mint 1895-re Bizonyára azt gondolták, hogy az ezredéves kiállítás csak hasznot hozhat, — deficitet nem. Másként lehetetlen megmagyarázni ily horribilis emelkedést. A már lezárt fél évi számadások szerint 29 és fél millióval maradtak el a bevételek a kiadások mögött. De ez a világért sem fészélyezi őket abban, hogy a jövő évi bevételeket két és egy negyed millióval magasabbra ne tegyék az ideinél az előirányzatban.

De hogy ez a rengeteg bevételi összeg nem fog bejönni, azt ők jobban tud-

ják, mint mi. Nem tartjuk őket annyira naivoknak. De azért beállítják a költségvetésbe, jól tudván a Wekerle-iskola jel-szavát, hogy csak dobálózni kell a nagy számokkal, szépen kell csoportosítani a milliókat, hogy a zárószámok némi felesleget tüntessenek fel. Ha nem lesz meg az a felesleg, az egy cseppet sem baj. Akkorára úgy is más fog állani az ügyek élén. De ha éppenséggel meg is tartaná őket akkorra helyükön a magyar nép példátlan türelme, akkor majd könnyen lehet segíteni a bajon egy kis póthittel. A mameluk tábor és a »független« segédcapatok készségesen támogatják őket a kivitelben.

A bevételeknek ily nagy arányu emelkedése szükségképpen feltételezi az adófizetők számának tetemes növekedését. Pedig a szavazási lajstromok összeállításából azt látjuk, hogy az adófizetők száma tetemesen apad, különösen az ellenzéki hangulatu kerületekben. Azért nem kell félni, adó több fog befolyjni, mint az idén, az bizonyos már csak abból is, hogy *nyolcz új adóhivatalt* fog felállítani a kormány a jövő évben, továbbá *három új pénzügyigazgatóságot*, a fi-nanczok számát pedig 23-mal fogja szaporítani. Az adóprés tehát emberül fog működni, arra el lehetünk készülve.

Az adókon kívül — a pénzügyi társzánál emelkedés van előirányozva, még pedig 75.581 frtnyi a *dohányjüvedéknél*, — pedig a dohányjüvedéki kiadások 274.374 frttal vannak leszállítva az indokolás szavai szerint »a termelési terület leszállítása miatt.« Hogy *kisebb termelés* mellett hogy

lehet *több jüvedelmet* produkálni? — azt meg nem foghatjuk. Igen jó lenne, ha a miniszter megtanítaná erre a bölcs gazdálkodásra a magyar gazdákat. Nem akarjuk föltételezni, hogy ezt a jüvedelmi többletet a termelő gazdák vagy a fogyasztó közönség kárára akarná megnyerni a miniszter; de más megfejtése alig lehet ennek a bevételi emelkedésnek.

Az egész költségvetésnek a hiúságos voltát teljesen kimutatja az az *egyetlen* egy adat, hogy a magyar államvasutak jüvedelme (eltekintve a gépgyártól) *1,400,000 frttal van magasabbra* téve, mint az idei költségvetésben. Hogy az idén rendkívüli a forgalom, azt elgondolhatja mindenki, aki tudja, hogy az ezredéves kiállítás van az ország fővárosában. De hogy jövőre még csaknem másfél millióval többet jüvedelmezzenek az államvasutak, mint az idén, — azt bajosan hiszi el valaki.

Ezt a tételt nagyon kár volt beállítani a költségvetésbe. Jól esett hallani, hogy az új ezredév első évének deficitmentes költségvetése van. Tudtuk, hogy ez is csak úgy jön ki, hogy 1,800,000 frt. értékü állami jószágot elköttyavetyélnek. De ezen már nem akadtunk meg, Tisza valósággal rendszeresítette azt. S így ez is elég (?) eredménynek tartottuk volna. De mikor ilyen tételeket látunk az előirányzatban, megrendül minden hitünk, melyet annak realitása iránt tápláltunk. Ugron Gábor keményen fejezte ki véleményét a költségvetésről, de igazat mondott! »Szemfényvesztés az!«

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Keresztény Anya!

»Felség«, így szölt egykoron Campon aszszony Napoleonhoz, »a legjobb, a mit Franciaország adhat, a jó anyák nemzedéke.« Valóban talpraesett, minden időben igaz aranyos szavak, nemcsak Franciaországban, hanem Magyarországon is és mindenhol az egész világon! De ha valaha, úgy bizonyára korunknak van szüksége jó anyákra, amidőn a világ szellemének, az egyház elleneinek összes törekvése oda irányul, hogy megfosztva a házasságot szentségi, az iskolát pedig keresztény jellegétől, a családi szentélyt feldulják és az ifjúságot Istentől és az egyháztól elidegenítsék.

Ennek az áldástalan törekvésnek ellenében dr. Kozma Kálmán több áldozópap s tanító közreműködésével »A Keresztény Anya« cz. havilapot szándékozik kiadni azon célból, hogy a keresztény anyákat Krisztus lobogója alá gyűjtve, őket magasztos hivatási kötelmeik teljesítésében támogassák és hozzájáruljanak a családi boldogság megalapítása és fenntartásához.

Ebből kifolyólag, — írják a fölhívásban — Isten félelmére buzdítjuk, kötelmeikkel megismertetjük és gyermekeik jó keresztény nevelésére serkentjük őket. Utmutatást adunk nekik, miként kelljen a hitet, az erények s az állandó meglegedés ezen egyedüli biztosítékát gyerme-

keik szívébe ültetni; segítségükre leszünk imáikban gyermekeikért, hogy az a jó mag, melyet szíveikbe vetnek, Isten kegyelmével kikeljen és gyümölcsöt hozzon, végre módot nyujtunk, hogy imáikat egyesíthessék ezer meg ezer keresztény magyar anya imáival, kik ugyanazon magasztos cél felé törekvesznek!«

Azonban nemcsak ezen, hivatásuk fő részét alkotó kötelmeik hű és lelkiismeretes teljesítésében akar segítségükre lenni a »Keresztény Anya« cz. havilap, hanem egyáltalán házi gondjaink és fáradaimainkban is, hogy anyagi tekintetben is gyermekeik, családjaik s a hazának valódi anyái s őrangyalai legyenek.

»Hozunk e czélra — folytatja a fölhívás — a keresztény nőt, mint hitvestársat és anyát érdeklő, állásához mért elmékedések és rövid elbeszéléseken kívül mindennemű, a gyermek testi nevelését, egészségét, a ruházatot, a konyhát, kertet és udvart illető közleményeket a háztartás értelmes és takarékos vezetésére, megismertetjük a keresztény nőnemet közelebről érintő hasznos könyvekkel, valamint rovatot nyitunk czélszerű tanácsok közlésére, midőn olvasóink szellemi és anyagi ügyeikben tanácsért hozzánk folyamodnak.

»A Keresztény Anya« megjelenik minden hó első vasárnapján és hogy még a legszerényebb állásu keresztény anya is megszerezhesse, ha másként nem, tizen vagy huszan egyesülve, (ugy hogy egy olvasóra évenként csak 5—10 kr. esik), tehát a legszélesebb körben való terjesztése érdekében, árát csak *egy*

forintra szabták, a melynek beküldése legczélszerűbben postautalvánnyal eszközölhető. Az előfizetési pénzek a »Keresztény Anya« kiadóhivatalának: Egyházmegyei nyomdának Veszprémbe küldendők.

Különös kedvezményképpen a sorrendben jelentkező első száz előfizetőnek a »Keresztény Anya« czimü oktató imakönyvet, gyűjtőknek pedig minden hat példány után ugyan ezt a könyvet ingyen és bérmentesen küldjük.

Midőn végre a lelkes kath. írók és írónők szives közremunkálását kérjük és őket biztosítjuk, hogy czéljainknak megfelelő becses munkálataikat lehetőleg díjazni fogjuk, vállalatunkat Isten oltalmába s a buzgó magyar keresztény anyák pártfogásába ajánljuk.

Isten velünk!

»A Keresztény Anya«
szerkesztősége és kiadóhivatala.

A nagy bankó.

Irta: EMBER GYÖRGY.

Husvétkor a nép apraja, nagyja siet az Isten házába.

Egy ilyen alkalommal láttam én is a templom felé haladni egy bús arcu nőt. Nem tért egyenesen a templomba, hanem keleti oldalánál kívül a fal mellé guggolt. Egy kis darab száraz fa ágat vett kezébe és a föld porába esetlen alakokat rajzolt. Kezei tévetegen mozdultak;

A kormány meghátrálása.

A képviselőház tárgyalásai a tegnapi nappal mélyen behatolnak a nemzet jogérzetébe s jobbiztonságába. Erre a bünvádi eljárásról szóló törvényjavaslat egyes főbb intézkedései adnak okot.

Arról van szó többi közt, hogy a kormánytól független bírói ítélkezését megelőzőleg a kormánytól függő ügyész mintegy előzetes ítéletet mondjon afölött, akinek büntetését kívánja, ellenkező esetben magának a bírónak a kezei is meg vannak kötve; ez magában foglalja a jogszolgáltatás fakultatív alkalmazását vagyis azt, hogy a kormány hívei büntetlenséget élvezhetnek, az ellenzéki polgárokat pedig jogerős bírói határozat nélkül is lehet az ügyész bünvádi vizsgálata minden néven nevezhető zaklatásának alávetni.

Ez a monstruozus rendelkezés kihívta az egész ország fölháborodását, amelyet éppenséggel nem csökkentettek a szóban lévő javaslat más, talán nem annyira botránysos, de nem kevésbé sérelmes intézkedései.

Ily körülmények között nagyon érthető, Erdély igazságügyminiszter meghátrálása, melyet alább olvasható beszéde tartalmaz, midőn kijelenti, hogy a javaslat dolgában el fog állani a legsérelmesebb intézkedéseitől, csak hogy biztosítsa az egésznek létrejvetelét.

Majd be kell várni a részletes tárgyalás eredményét, mielőtt e fordulat kihatásáról egész bizonyossággal képet alkothatnánk magunknak. De eddig is megdönthetetlen tényként állapíthatjuk meg azt, hogy a mostani kormány nagyon hajlandó az engedményekre, ha másként nem tehet.

Igy majd a revíziót is elfogadja, ha az ország erre vonatkozó követelése ellentálatlan erővel megnyilatkozik.

A kiegyezés Ausztriával.

A pénzügyminiszter expozéjában a kiegyezésre vonatkozólag tett kijelentések, melyeket előző számunkban közöltünk, országszerte nyomasztó hatást gyakoroltak.

Mindenki el volt készülve arra, hogy a Bánffy-kormány meghunyászkodott az osztrákok

tulzott követelése elöl, de azt alig hitte volna valaki, hogy annyira menjen engedményeivel, hogy tényleg föl fogja adni a magyar nemzet önrendelkezési jogát a közgazdasági kérdésekre vonatkozólag.

Lukács miniszter ugyanis kijelentette, hogy a kormány a kvóta-emelésre nézve semmi pozitív ígéretet sem tett, de a vám- s kereskedelmi szerződés, valamint a közös bank ügyére nézve megegyezett Ausztriával. Ez annyit jelent, hogy a kormány lekötötte magát az utóbbi kérdésekre nézve és lemondott a junktim-ról, vagyis arról, hogy az összes kiegyezési kérdések együttesen szabályoztassanak vagy elejtessenek.

Ezzel a Bánffy-miniszterium kiszolgáltatta Magyarországot az osztrákoknak. Sőt tudva azt, hogy a kormány a kvóta-emelésre nézve máris kötelezettséget vállalt, amely mondásba keveredett: Lukács pénzügyminiszter kijelentése, melyet az összkormány nevében tőn, az őszinteség hiányában szűkölködik.

Az országnak pedig a tárgyalások ily előhaladott állapotában joga van arra, hogy tisztán lásson a kiegyezés kérdésében.

Ez annál inkább szükséges, nehogy a kormány eme hibája miatt a dualizmus hittele maga is veszítsen az ország szemében.

A IV. osztrák kath. kongresszus.

A pár nap előtt megtartott salzburgi katolikus nagygyűléshez az osztrák püspöki kar levelet intézett, a melynek nagyjelentőségű tartalmából a következőket közöljük:

A nyilvános élet sokféle mozgalmi szoros összeköttetésben állanak egymással és főleg a polgári, politikai és vallási érdekek kölcsönösen befolyásolják egymást. Kikerülhetetlen ennélfogva, hogy az egyház az ő magasztos feladataival a társadalomban az idők váltakozó áramlatától ne érintéssék.

A katolikusok kötelességeit találóan jellemzi XIII. Leo pápa szentséges atyánknak a belga püspöki karhoz intézett apostoli levele, a mely többek között így szól: »A katolikus akciónak egységes elvekből kiindulnia, egységes irányban kell mozognia és egységesen kell kifejlődnie, mert csak így lesz hasznára az

egyháznak. E cél azonban sohasem lesz elérve, ha a katolikusok nem rendelik alá saját érdekeiket és nézeteiket, hanem igenis el lesz érve úgy, ha kizárólag az egyház javát tartják szem előtt.«

Az osztrák püspöki kar a Szentatya meghagyását követve örömmel működik közre azon, hogy minden egyházmegyét újra egységes katolikus szellem hasson át. Annyival inkább szükséges ez, mert látjuk, hogy a kormányok gyámkodni akarnak az egyház fölött. Szükséges, hogy az egyházpolitikai és felekezeti-külső kimondó törvények alapos változtatásnak vetessenek alá, az egyházjog és család jog tekintetbe vételével. A vallás egyetlen biztos alapja a polgári rendnek, a ki a vallás védelmére kel, védi a polgári rendet is. Különösen kívánatos, hogy az iskolákban nagy gond fordíttassék a vallás tanítására, sőt az iskolák tényleg felekezeti iskolák legyenek. Az osztrák katolikusok a korona jogainak minden befolyása ellen, bármely oldalról kíséreljék meg azt, sikra fog szállani. A korona felkent viselőjében mi a vallásnak, a jognak, a monarchia egységének hivatott, legitim védelmezőjét látjuk. Meg vagyunk győződve arról, hogy semmiféle politika, a mely a vallással ellentétes álláspontra helyezkedik, nem tarthaja magát áliandóan.

*

Zichy Nándor gróf, mint közöltük, a salzburgi katolikus nagygyűléshez üdvözlő iratot intézett, a melyre Clary herceg elnök a következő távirattal válaszolt:

Zichy Nándor gróf ő excellenciájának
Budapestben.

A negyedik katolikus nagygyűlés Salzburgban köszönettel fogadja Nagyméltóságod üdvözlő iratát és megtisztelő kötelességének ismeri, hogy Mária országa katolikus népének kipróbált vezére előtt szívből jövő szerencsekívánatait kifejezze, óhajtva egyszersmind, hogy a nehéz harcokban, a melyeket a magyar katolikus egyház igazáért küzd, szilárdan megállja helyét. Isten áldása kísérje a magyar katolikusok vezérét és a magyar katolikus népet.

látszott rajta, hogy teste és lelke nem egy irányban fáradoznak.

— Mi nyomja szívért jó asszony? — kérdeztem tőle.

A nő fájón tekintett rám.

— Károlyka, jó uram, Károlyka! — rebegte majdnem sirva a nő.

— Ah, az a csinos kis fiú? Ismertem.

— Az! Látta uram? Ismerete? Oh, ugy-e minő kis kerek képe, gyönyörű kis szája, értelmes, ragyogó szeme volt. Jaj, de derék legény vált volna belőle.

— De hát mi volt az oka halálának?

A nő megriadva szisszent fel, mintha kigyó marta volna meg a szívet. Lehajtotta fejét s vontatva szólt:

— Épen ma egy hónapja, hogy eltemetjük, és soha, soha el nem hagy a bánat, a mért kimulásokor nem lehettem vele. Nem is volt beteg. Egyszer csak megsárgult, mint a kis rózsza, aztán azóta szép szeme fénye megtört, piros ajka elhalványult. — Édes kis letrött virágom — így keseregtem ágya mellett édes anyád karjai közül, ugy-e, a jó Isten kertjébe mentél virágozni? Oh, uram, hogy nem láhattam kimulását, hogy nem láhattam! Nem élvezhettem édes kis szájának búcsucsókját? Nem mondhatta nekem: Isten veled, édes anyám!

A múlt hónapban, egyedül hagytuk honn; én, férjem és a nagyobbik gyermekünk kimentünk tavaszi munkára. A kis Károlyt figyelmeztettem, hogy itthon jól viselje magát, semmihez ne nyuljon. Ha megérkezik, ott az étel. Ezzel homlokodon csókoltam.

Mikor este hazaérkeztünk, a kis Károly mély álomban hevert a földön, a láda fölnyitva, födele a belső kis fiók fölemelt fedelén nyugodott, az ételes fazék feldülve, székek felborulva, az egész házi bútor össze-visszahányva.

Egy százas bankót tartogattunk uram, a láda-fiában. Egy olíó volt a ládában, melylyel Károlyka a nagy bankót apróra vagdalta. A láda mellett az üres pálinkás üveg. A papírfoszlányok összehányva, megsemmisítve.

Rémülettől reszkető kezekkel zártam le a ládát. Apja nevette a gyermeket, ki mozdulatlanul feküdt. Azt mondta rá, hogy katonai dolog. Csak hogy a százast nem látta az uram . . .

Másnap reggel sem ébredt fel Károlyka. Úgy aludt uram, mint a fa.

Ebéd után megmozdult kissé, de még mitsem tudott magáról. A pálinka szesze borzasztóan megviselte. Megfogtam kis kezét. Forró volt. De szíve rendesen dobogott.

Künn játszó gyermekesereg közeledett házuk felé. Körben forogtak, és egy kis pajkos gyermek-dalt mondtak.

Nyalogatja a kis légy
A tücsöknek száját;
A tücsök megharagszik,
Leveti eszímáját.

Gyere ki, Károlyka! Nálad nélkül nem megy ám a játék.

— Csitt fiúk, Károlyka beteg! De Károlykának jól esett a hívogatás. Fölemelkedett az ágyból és vidáman tekingetett kifelé.

Behittam a gyermekeket s azt mondtam nekik, hogy most nem illik ám, dalolni, hanem

mondjanak el egy szép éneket. Azt, amelyiket Károlyka is tudja. És a gyermekek Károlyka körül állva elkezdték e szép éneket:

Mi atyánk, ki vagy mennyekbe,
Legyen neved megszentelve!
Jöjjön el a te országod,
Legyen meg szent akaratom,
Miképen mennyben, fön, fön,
Ugy itt, alant a földön.
Mindennapi kenyerünket
Add meg ma, és vétkeinket,
Bocsásd meg irgalmas Urunk,
Miképmi is megbocsátunk
Azoknak az embereknek,
Akkik ellenünk vétettek.
S kísértetbe ne vigy minket,
De gonosztól szabadíts meg. Ámen.

Már erős reggel volt, mikor az apjok a szántóföldről hazahajtatott. Befordult a szobába, hogy a munkásoknak italt vigyen ki. Felnyitotta a ládát. A pálinkás üveg nem volt ott. Kutatta s e közben eszébe jutott a százas bankó is. Hol a százas? Kétségbeesetten hányt fel mindent, de nem találta.

Károlyka épen ekkor ocsúdott fel nehéz álmából. Fölemelkedett és mosolyogva nézett atyjára, a ki dures hangon kérdezte tőle: nem járt-e tegnap a láda körül?

Hogy emlékezett volna szegényke mámoros fejjel, mit cselekedett tegnap.

— Nem jártál itt? Nem játszottál valami angyalos papirossal.

A gyermeknek eszébe jutott mégis. Vidáman mondta, hogy játszott biz ő avval a szép papirossal.

— Hova tetted? — riadt rá az apja iszonyu hangon és arcából kikelve.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Molnár Antal, Schöber Ernő, Hévízy János.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, miniszterelnök, Erdély Sándor, Josipovich Imre, Wlassics Gyula.

Elnök d. e. 10 órakor nyitja meg az ülést. Hitelesítik a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Következik a napirend:

A bünvádi perrendtartásról szóló törvényjavaslat.

Elsőnek szól

Erdély Sándor igazságügyminiszter: Örömet fejezi ki a fölött, hogy a bünvádi eljárás száz éves küzdelem után végre a törvényhozás elé került. Tekintettel a javaslat fontosságára, szükségesnek véli, hogy azzal szemben jelezze a kormány álláspontját. Megjegyzi, hogy azokkal, amiket tegnap az előadó a javaslatra vonatkozólag elmondott, teljesen egyetért.

Röviden megemlékezik a javaslat keletkezésének történetéről s végül arra az eredményre jut, hogy e javaslat teljesen az elődök szellemében készült, szülő anyja annak az 1846-iki javaslat! Az igazságügyi bizottság hónapokon át tárgyalta a javaslatot s ha valaki a bizottság jelentését elolvassa, az meg fog győződni arról, hogy alig fektett még javaslat a törvényhozás előtt, mely jobban elő lett volna készítve, mint ez.

Szól ezután a javaslat alapelveiről; s az egész javaslat a védelem alapjára van fektetve, ami nem más, mint — különösen nálunk — a szokásjog kvalifikálása. A tervezet rendelkezése szerint a vádat a bírótól teljesen független közeg, az ügyész emeli, a vizsgálatnak csak akkor van helye, ha az ügyész vádat emel, ha pedig az ügyész megszünteti a vádat, büntető eljárásnak nincs helye.

A javaslat második főelve a közvetlen szóbeliség, mely végig kifejezésre jut az egész javaslaton és úgy véli, hogy a közvetlenségre és szóbeliségre fektetett törvényjavaslat a mi országunk érdekeinek legjobban megfelel.

Ha jól akarjuk megalkotni e javaslatot, úgy nem szabad az ellenkező nézetek tömkelegébe elmerülnünk, nem annál inkább, mert hisz e javaslatot az ország legelső jogászai már alaposan meg hányták-vetették.

Van a javaslatnak egy sarkalatos pontja, az esküdtzéki bíráskodás, melynek keletkezése visszavihető abba az időbe, amikor a hu-

Károlyka megrémült és nem tudott felelni, csak remegett és szemeit atyjára meresztette.

Az uramnak rejtett dühében épen pisztoly akadt kezeibe. Tudta, hogy nincs megtöltve. Jó lesz a gyermekre ijeszteni, majd megvallja akkor. Feltartotta a pisztolyt, felhúzta kakasát. A gyutacs sárga fényt szórt körül.

— Megmondod, vagy mindjárt agyonlöklek.

— Nem tudom, édes apám, nem tudom.

Nem jut eszembe, mert beteg lettem, elaludtam.

— Hallgatsz? Mindjárt lövök!

— Nem tudom, édes apám és könnyörögve tette össze kezecskéit.

De hiába. A pisztoly eldőrdült.

A gyermek teste fölvetődött az ágyban, aztán, úgy maradt — halva!

Elejénte nem hitte az apjok. Oda ment és költögette, aztán kétségbeesve rázogatta. Hiába!

Pisztolylyal verte saját homlokát az uram, majd elkerülte a házat és napokig sem szólt ott senkihez. A bünyefitő történetek előtt elmondta az esetet röviden, töredelmesen. Aztán elhalgatott és hallgat maig is. Odajár a kis ártatlan sirjához minden nap. Leveszi kalapját és imádkozik ott.

Irtózik a pénztől, uram, igazán irtózik.

Csak néha, néha szól hozzám.

Azt mondta a multkor:

— Anyjok! Szívesen fáradok értetek, de te adj el mindent, te fizess mindenkit. Minden bankó kis Károlyom halálára emlékeztet. Átkozott legyen az az ember, a ki a pénzt imádjá.

mánus büntető eljárással a tudomány foglalkozni kezdett. Foglalkozik azokkal az aggályokkal, a melyek az esküdtzéki bíróságra nézve fölhangzottak. Ez aggályok egyikét a nemzeti viszonyok képezik, de az könnyen eloszlik, ha tekintetbe vesszük, hogy az ország bármely részén vannak olyanok, a kik magyarul írni s olvasni tudnak, s ha talán mégis fölmerülne olykor valami kétség, az tolmács segítségével könnyen elosztható.

E javaslatot már két javaslat előzte meg s hogy azok oly heves ellenzésre találtak törvényre nem emelkedtek. annak okát az esküdtzék hiányában keresi: miért is szóló az esküdtzék intézményhez, mely a mi népünk érdekeinek megfelel, föltétlenül ragaszkodik.

Szól még a javaslat egy igen fontos részéről, az ügyész nyomozó hatalmáról. Azok a közegek, akik most végzik a nyomozást, a csendőrök stb., nem mindig felelnek meg a célnak, gyakran okozója annak, hogy a polgárok fölteljes zaklatásoknak vannak kitéve.

Tudja nagyon jól, hogy az ügyészi nyomozásnak minden oldalon lesz ellenzője s bár ő maga híve ennek, de ha indítvány fog tétetni, hogy ez elejtessék, a maga meggyőződését alá fogja rendelni az ország érdekének s el fog állani az ügyészi nyomozástól, csak hogy e fontos javaslat a napirendről ne vételessék le (Általános éljenzés.)

Ajánlja a törvényjavaslatot elfogadásra. (Hosszan tartó éljenzés és taps a jobb oldalon.)

Polónyi Géza: Örömet fejezi ki, hogy a törvényjavaslat a törvényhozás elé került, és elismerését az előadó iránt, aki tegnapi beszédében az igazi szabadelvűségnek hódolt, valamint elismeréssel tartozik az igazságügyi miniszter iránt, aki az imént ünnepélyesen kijelentette, hogy a maga meggyőződését alá veti a nemzeti érdekeknek. A javaslat a törvényhozás előtt fekszik s most már az ellenzék kötelességének tartja, hogy annak hiányait pótolja, ami rossz van benne, kivesse.

A javaslat főcéljának, a jogegységnek teljesen megfelel.

Az esküdtbírói intézménynél elvi tekintetből nem szükséges az, hogy vizsgálat legyen. Az esküdtzék a bírói székbe hozza magával a közvéleményt és hazaszeretetet és úgy kell itélkeznie, hogy a közvélemény abban megnyugodjék.

Azok az esküdtzéki intézményt óhajtják, azokat figyelmezteti arra az esetre, amely az 50-és években történt Budapesten. Egy hullát vittek be a Rokusba bonczolás végett. Mikor az orvos az első vágást tette, a hulla fölszisszent.

A bíró ekkor odaszól: ne mozogjon barátom, mert a bonczolási végzés jogerőre emelkedett. (Derűtség.)

Nagyon vigyázva kell elbánni az esküdtzéki eljárással, mert ha pl. az esküdtzéki bíróság úgy szerveztnék, amint kontemplálva van, hogy az esküdtzéki bírósági kvalifikációt a jegyző állapítaná meg, ez semmi esetre sem vezetne jóra. Ez és az, hogy a törvényszéki elnök döntene afölött, kik jöjjenek be az esküdttek lajstromába, nem lehet jó. mert az esküdttek összeállítására egy ember kezébe volna le-téve.

Hogy az esküdtzéki intézmény jól funkcionáljon, az igen sokat függ tehát attól, hogy az a szervezet milyen lesz.

Óhajtandónak tartaná, hogy a javaslatban minden benne legyen. Mert ott van pl. a kereskedelmi vétségeket büntető törvény, melyben egy szó említés sincs téve arról, hova milyen eljárás alá tartozik az a törvény. Óhajtaná, hogy vegye azt is ebbe a miniszter s ha már e javaslatba foglalni azt nem lehet, egy üdvös rendelettel pótolja és szabályozza a kereskedelmi vétségeket büntető eljárást.

Nem hallgathatja el ama körülményt, hogy évtizedek óta mellőzték a katonai büntető eljárást s nem volt igazságügy miniszter, aki ezzel foglalkozott volna. Fájdalommal látja, hogy ebből a javaslatból is hiányzik ez s fájdalommal tölti el, hogy az arra hivatottak nem törődnek azzal, hogy az állam egy nagy kontingense, a katonaság, nem részesülnek az alkotmányos igazságszolgáltatás áldozataiban és épen azok, kiknek e téren tenni kellene, a non possumus álláspontjára helyezkednek.

Hátránya a javaslatnak, hogy az ügyész nyomozó hatalommal akarja fölruházni. Ez a közrend, a közbéke és maga a javaslat elve szempontjából tarthatatlan. A védelem igazi eszméje abban áll, hogy a bíró, vádló és terhelt három külön személy legyen, itt pedig előáll az az eset, hogy az ügyész a vádló és bíró szerepét fogja játszani. Homlokegyenest ellenkezik a védelem keresztülvitelével az, hogy a nyomozó ugyan személyében összpontosuljon a vádló és bíró.

Fejtegeti azután, hogy az ő álláspontja az, mely a magyar törvényhozásé is.

Alkotmányos országban, ahol pártok küzdenek egymás ellen, az ügyészre ilyen hatalmat ruházni nem szabad.

Meggyőződése, hogy e javaslatot minél előbb törvényre kell emelni, de azon föltétellel, hogy az egyéni szabadság minden tekintetében biztosítottassék. Általánosságban elfogadja a javaslatot, de azon föltétellel, hogy az ügyészi hatáskörre vonatkozó határozati javaslatát, melyet a maga és pártja nevében terjeszt be, a többség elfogadja. Határozati javaslatát az azelőzta, hogy a kir. ügyészi hatáskörrel szóló rész átalakítás végett a bizottsághoz utasítottassék és a részletes tárgyalás során a bizottságnak sürgősen elvárt javaslatáig az ügyészi hatáskörre vonatkozó szakaszok tárgyalása függesztessék föl. Ajánlja határozati javaslatának elfogadását. (Helyeslés a bal- és szélsőbalon.)

Elnök az ülést 5 percre felfüggeszti.

Szünet után.

Ragályi Lajos: Azt látja, hogy úgy az előadónak kiváló beszéde, mint a miniszter konczodás magatartása, visszatérést jelent a parlamenti tárgyalások ama régi módszeréhez, amikor az előadók, eltekintve a személyeskedéstől és szellemességtől, mélyreható okokkal és alapos tudással tárgyalták a javaslatokat. Ugy az előadó, mint a miniszter fényes bizonyítékát szolgáltatott annak, hogy ahol az ország nagy érdekeiről van szó, ott figyelmen kívül hagyják a napi politikát. Szóló és pártja is így gondolkoznak, mit bizonyít az, hogy szóló pártja már régebben megállapodott abban, hogy a javaslatok az általános tárgyalás alapjául föltétlenül elfogadja. Felismerték ugyan benne a hibákat, de biznak abban, hogy a részletes tárgyalás folyamán fog sikerülni eltüntetni. S nem is járulhatnának semmiféle olyan javaslatokhoz, mely e javaslatnak a napirendről való levételét célozná. A mi a javaslat hibáit illeti, mindenben hozzájárul azokhoz, amiket erre vonatkozólag Polónyi elmondott. Az ügyészi hatáskörre vonatkozólag megjegyzi, hogy nem akarja az ügyészeket strébereké tenni, nem akarja az ügyészeket abba a helyzetbe hozni, hogy hatalmi körüket esetleg a polgárok rovására fölhasználják, miért teljesen elfogadja Polónyi Géza határozati javaslatát. (Helyeslés.)

Haviár Dániel: Elfogadja a javaslatot az általános tárgyalás alapjául, ami pedig az ügyészi hatáskört illeti, e tekintetben hozzájárul Polónyi hat. javaslatához.

Issekutz Győző a javaslatot általánosságban elfogadja; Polónyi indítványát támogatja és fentartja magának, hogy a részleteknél módosításokat tehesen.

Bánffy Dezső báró, kormányelnök holnap (szep. 5-én) felel Szederkényi interpellációjára a képviselőház feloszlata tárgyában. Ezzel az ülés véget ért.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATO.

- Szept. 5. A megyei központi választmány tárgyalásainak kezdete a választók névjegyzéke ellen beadott felszólamlások tárgyában.
- 7. Biharmegye közigazgatási bizottságának ülése d. e. 10 órakor.
 - 10. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.
 - 16. Megyei évnegyedes közgyűlés.
- Október 3., 4., Lóverseny a nagyváradi gyepen.

* A király a galicziai hadgyakorlatokon.

A „Gazetta Lwowska” jelenti Chlopyból: A király kedden reggel Paar és Bolfras főhadsegédek, Krieghammer hadügyminiszter és számos tiszt kíséretében kocsin Lanyba (lembergi ke-

rület) ment. Ő Felsége kíséretéhez csatlakoztak gróf Hülsen-Häselér német és Pollio ezredes olasz katonai attasé is. A vezérkar a gyakorlótéren várta ő felsége megérkezését. Lányban ő felsége lóra ült és a gyakorlótérre ment. A gyakorlatokon két lovasezred vett részt. Fél kettőkor a hadgyakorlatokat megszakították és ő felsége visszatért Chlopyba. Tegnap a király kíséretével Kumkenjeczbe ment a lovassági hadgyakorlatokra, melynek befejezése után ő felsége előtt nyolcz lovasezred vonult el. A király megelégedését fejezte ki a hadgyakorlatok lefolyása fölött. Ő felségét a nagyszámú néptömeg lelkes ovációkban résziesítette. Ma pihenő nap van. Holnap és holnapután folytatják a hadgyakorlatokat Komarno irányában. Szombaton a főhadiszállást Krisovicze Mostiskába helyezik át.

* **Ajándék Mária Dorottyának.** Párisban Luynes szül. Urés hercegnő elnöklete alatt női bizottság alakult, amely gyűjtést indít egy ajándékra Mária Dorotta főhercegnő, az orléansi herceg menyasszonya számára. A gyűjtést egész Franciaországban folytatják. Hogy népszerűbbé tegyék az ügyet, az aláírható összeg maximumát tíz frankra szabták. Az adakozók neveit — az adományozott összeg nélkül — aranykönyvbe írják és ezt a könyvet is átadják a főhercegnőnek.

* **A bécsi nunczius szt.-pétervári utja.** Msgr. Taliani bécsi apostoli nuncziusnak Szent-Pétervárra kellett volna utaznia, hogy ott több fontos kérdést tisztázzon az orosz kormányval, nevezetesen a Vatikán szt.-pétervári képviselőinek és a szláv liturgiának Oroszország katolikus templomaiban leendő behozatalának kérdéséről. Lobanov herceg orosz külügyminiszternek hirtelen halála azonban arra indította a nuncziust, hogy utazását elhalasztassa.

* **Papi kongresszus Reimsban.** Franciaországban, Dr. Langenieux, reimsi bíboros-érsek kezdeményezésére mostanában papi kongresszus volt Reims érseki városban. Körülbelül 800 pap volt jelen. A politikai kérdésekre vonatkozólag csak annyit jelentettek ki határozatilag, hogy az irányítást a püspöki kartól várják, mely a sz. Atya intenczióinak megfelelőleg fog eljárni. A reimsi papi kongresszusnak az volt a főcélja, hogy megbeszélje azokat az eszközöket, melyek alkalmasak a híveket társadalmilag közelebb hozni a klérushoz. Nagy szükség lesz erre, mondá az egyik szónok, a Franciaországra váró végzetes megpróbáltatások között. A legjobb eszköznek azt ítélték, hogy a pap meleg érdeklődéssel viseltesse hívei családi és gazdasági viszonyai iránt. Látogasson el házaikba, törődjék minden dolguk iránt, hallgassa meg ügyes-bajukat, adjon nekik jó tanácsot és járjon el érdekükben mindannyiszor, ahányszor ezt teheti. Szerencsés állapotnak mondta ki a kongresszus azt, hogy a francia papság a legszegényebb néposztályokból és a középosztályból kerül ki, mert így érti a szegény ember nehéz állapotát és van érzéke ezeken segíteni.

* **Irsik emléke.** Boldogult Irsik Ferenc prelátnak a hála és kegyelet már néhány hétre a boldogok honába költözése után Szatmáron fényesen nyilvánult arcképének lefestésében, melyet Görösös Pia irtalmas nővér és Guba Pál k. r. áldozár, Jenser Mihály n. károlyi főgymnasiumi rajztanár által elkészítette, a boldogult legkedvesebb intézetének, az Attila-utca 13. szám alatt levő »Irsik-menház«-nak ajándékoztak, hogy így a nagylelkű főpap iránt érzett kegyeletük és hálájuknak maradó emléket állítsanak. A megszólalásig hű arckép az árvaház kápolnája melletti díszes szobába van elhelyezve, a hol az érdeklődők megismerhetik. Áldott legyen a nemes szívű jó pap emléke örökre!

* **Személyi hírek.** Nagyvárad város érdekes ősz polgármestere tegnap érkezett haza a fővárosból, hol a város néhány nagyobb fontosságú ügyének elintézését sürgette meg az egyes minisztériumokban. Mint halljuk az igazságügyi palota felépítése már nem fog soká késni, mert sikerült a polgármesternek oly formán meggyőzni a minisztert, hogy a kért 10,000 frt helyett kevesebb járul a város a palota csatornájának elkészítéséhez. — A város részére szükséges kölcsön ügyét azonban

nem sikerült teljesen rendezni a polgármesternek. — P a p p János városi gazdasági tanácsos tegnap üdüléséből hazaérkezett s átvette hivatalát.

* **Miniszternél való közbenjárás.** Hód-mező Vásárhelytől több polgár nyilatkozatot tett közzé, melyben azzal vádolják Endrey Gyula orsz. gyűl. képviselőt, hogy egy telepítő-társaság kérvényének elintézéséért és a miniszternél való közbenjárásáért 800 frtot kért. A »Hódmező-Vásárhely és Vidéke« e vádra azt válaszolja, hogy ily munka nem tartozik a képviselői foglalkozáshoz s így a képviselő azt nem is teljesítheti ingyen.

* **Gróf Dessewffy család gyászja.** Mint Búd-Szent-Mihályról írják, ott a napokban özv. Dessewffy Emilné, született Wenckheim Paulin báróné palotahölgy nyolczvan éves korában meghalt. Az elhunytat, a kiből gróf Dessewffy Aurél édesanyját gyászolja, a búd-szent-mihályi családi kriptában helyezték örök nyugalomra.

* **A Vaskapu megnyitása.** A Vaskapucsatorna ünnepélyes megnyitásának programja az illetékes tényezők közreműködésével már rég meg van állapítva és ebben a programban a külföldi uralkodók közül csupán a szerb és román királyoknak részvételéről van szó. Ki van tehát zárva, hogy más külföldi uralkodók is, nevezetesen a német császár vagy a bolgár fejedelem részt vegyenek ebben az ünnepélyben. A rendezésben a kereskedelemügyi és a földművelésügyi miniszter osztozkodnak; az előbbi mint a szabályozási munkálatok végrehajtásával megbízott miniszter, az utóbbi mint annak a minisztériumnak vezetője, a mely a Herkulesfürdőt kezeli, a hol szeptember 27-én esti hat órakor udvari ebéd lesz. A három aranyserleg, a melylyel a csatorna megnyitása alkalmából a Ferencz József hajón a három uralkodó a mű sikerére koczintani fog, egy fővárosi aranyműves műhelyében éppen most készül.

* **Esküvő.** Dr. Tóthy Ödön cs. és kir. tartalékos honvédszázadnagy, tegnap esküdtött örök hűséget a róm. kath. vallás szertartásai szerint Domokos Sándor, biharmegyei földes úr, szép és művelt leányával, Olgával. A fiatal házasságok esküvő után nászutra indultak.

* **Az anyakönyvvezetés.** Baranyamegye közigazgatási bizottságának jelentésére a belügyminiszter azt feleli, hogy az anyakönyvvezetésre a jegyzők a legalkalmasabbak s községi elöljárók csak végső szükségben alkalmazandók. A közigazgatási bizottság ama javaslatára, hogy állami közegekkel kellene végeztetni az anyakönyvvezetői teendőket, azt jegyzi meg a miniszter, hogy ez óriási költségbe kerülne s emellett nem lenne a munka arányban a fizetéssel. Az anyakönyvi teendők nem foglalkoztatják annyira az illető anyakönyvvezetőt, hogy egyedül ennek éljen. A közigazgatási (szolgabírói) járások szaporításából sem lesz semmi; a miniszter nem akar tudni róla, mert takarékoskodni kell, ha nem is a járásokkal — de a pénzzel, a mi nics.

* **A szőlőkben letelepült idegenek telepedése.** Az utóbbi pár év alatt egy a Nagyvárad körüli községek, mint a többi szőlőhegygyel bíró biharmegyei községekben nagy számmal telepedtek le a magyar alföldről jött paraszt gazdák s részint szőlőtelepítés, részint más gazdálkodás által virágzóvá tették a filloxera által elpusztított szőlőket. Az egyes községek ezektől a vagyonos gazdáktól nem szedtek telepedési-díjat, valószínűleg úgy gondolkodván, hogy ilyen vagyonos emberek letelepedése csak nyereség az illető községre. Hegyköz-Száldobágy község elöljáróságának most jutott eszébe 5—10 frt települési díj kivetése, végrehajtás mellett. Az illetők deputációba készülnek az alispánhoz, a község elöljáróság rendelete ellen.

* **Lueger czáfolata.** A Wiener Allgemeine Zeitung nyomán hasonérelmü liberális lapjaink is örömmel ujságotlák, hogy Luegert Budweisban gyalázatos módon lehurrogták és szemközt köpték. Ezt az arczátlan hazugságot az osztrák sajtótörvények értelmében kénytelen volt most ugyanaz a lap visszazinni és a következő

helyreigazítást közölni: Nem igaz, hogy Budweisban az állomáson csak néhány száz német gyűlt össze, kik Luegert a következő kiállításokkal fogadták: Le Luegerrel! Le a népbolondítóval! Le a papok talpnyalójával! Mindez hazugság, hazugság a többi és aljas rágalom, hogy Luegert valaki megközelíteni merete volna, hogy bántalmazza, vagy szemközt köpje. Lueger fogadása és ünneplése fényes és impozáns volt, abban nemcsak a németek, hanem a cseh lakosság is tüntetőleg részt vett.

* **Megszűnt a tihanyi visszhang.** Az első pillanatra el sem hiszi az ember, hogy az egész Balaton-vidéknek legismertebb természeti tüneményét, a híres tihanyi visszhangot többé nem fogják hallhatni, mert megszűnt. Egy meggazdagodott földesúr, kegyeletből ez iránt a gyönyörű hely iránt, a hol gyermekéveit lelte, nyári lakot építtetett a templom közelében, de véletlenül oly szerencsétlen helyre, hogy a visszhang utját teljesen elzárván, a visszhangot lehetetlenné tette. Az igaz, hogy az új palota lebontása esetében a visszhang újra hallható lenne, de gondolni sem lehet arra, hogy az új épületet lebontsák, mert 32.000 frtba került. Nagy veszteség ez az egész Balatonvidékre, mert egy érdekes kirándulóléhelytől fosztották meg. A tihanyi visszhang annyira csodaszámba ment, hogy évente felkeresték külföldiek, sőt maga Stefánia főhercegnő is átrándult Tihanyba, mikor most néhány hetet töltött Balaton-Füreden.

* **A Pulszky-ügy.** A büntető törvényszék tudvalevőleg megkérte az igazságyi orvosi tanácsot, döntené el, hogy a két orvosszakértő közül kinek van igaza: Moravcsik dr.-nak-e, a ki azt mondotta, hogy Pulszky hűtlen sáfárkodása idején beszámíthatatlan volt, avagy Ajtay professzornak, a ki teljesen ép elméjének találta a vádlottat. Az orvosi tanács, miután hónapokig hevertette az ügyet, most arról értesítette a törvényszéket, hogy vizsgáltná meg újból Pulszkyt a törvényszéki orvosokkal, mert fogvatékosnak tartja az első diagnózist. A törvényszék már meg is bizta Ajtay és Moravcsik professzorokat, hogy Pulszkyt, a ki most a hidegvizgyógyító-intézetben van, az igazságyi orvosi tanács kívánságához képest újból vizsgálják meg.

* **Aszfalttársaságok egyesülése.** A Magyar aszfalt társaság, melynek Biharmegyében is nagy telepei vannak, fuzionált a Hazai aszfalttársasággal, mely elzött Tatarosi nevet véselt. E tény közölről érinti Nvárad pénzpiacát, mert a részvények tekintélyes része itt van elhelyezve s a gyártelepek is itt vannak a megyében. A fuzió oka: a versenyben a nagy hal megvetette a kisebbiket. Az egyesült gyárak most nagy tőkével fognak az üzem kiterjesztéséhez.

* **Korteskedés a kiállításból.** Fejérmegye vaáli járásából 700 földműves érkezett minap Budapestre és csoportokra oszolva, a kiállítás tárgyait szemlélgették. Azután délutáni 1 óra tájban a kiállítási barakba vonultak közös ebédre, a kerület jelenlegi képviselőjét Lits Gyulát is várták, a ki azonban nem jelent meg. Annál inkább ott volt Borbély Vidor ügyvéd, a ki kerületbeli birtokos és a kit jövőre képviselőnek óhajtanak szabadalvúparti programmal felépíteni.

* **Merénylet a kereszt ellen.** »Ünnepély« volt Ós-Budavárban, és pedig nemcsak afféle közönséges mulatság, hanem felemelt belépti-díjak mellett valóságos »műelvezet« nyújtott a vállalat derék igazgatósága a budapesti közönség ama részének, a mely a városligeti bünbarlangot még meglátogatja. Bemutatták rögtönözött pódiumon a zene és ének művészetében tündöklő »kóser« csillagokat, mire körmenet következett. Elöl valami svábanda harsogtatta legszebb indulót, majd négy lovas, köztük két feltűnően, takarékosan öltözködött »hölgy« következett, utánuk egy ugynevezett diszkocsin a sötét származású nők egynehány tucatzja ugyan-csak a rendes körülmények között mulhatatlanul szükséges ruhadarabok híjján. És e kocsi után lépdélt nagy büszkén a derék igazgatóság »legkötönyebb« eszméjének megtetesülése, egy *jeszuita testvérnek* öltöztetett kajjalábu zsidógyerek *keresztrel a kezei között*. A minő aljas az eszme, oly tüntető éljenzéssel fogadták a lipótvárosi pol-

gárok, az igazgatóság fényes tehetségeinek eme újabb tanujelét. A keresztet vivő vigécz nyomában ugyancsak tizenkét jezsuita öltözetbe bújtatott héber ifjú haladt, a kiket az egybegyűlt zsidóság »Éljen a néppárt!« felkiáltással fogadott. Ezek után a menet többi kocsija haladt, megrakva a legszemérmelenebbül öltöztetett dámmakkal, végül pedig egy másik sváb zenekar. Érdekes, hogy ez a körmenet ugyszólván hatósági asszisztencia mellett ment végbe, mert a rend érdekében künnlévő rendőrségi felügyelő a menet előtt haladt rendőreivel annak egész útjában. Természetesen annak az urnak semmi kifogása sem volt a szent jelvény meggyalázása ellen. Bizony, bizony a Goldstein Számik büntetlenül tiporják sárba a kereszténység legszentebb hagyományait, a vidéki zsidóság államunk czimerét és zászlóját gyalazza meg és méltóan sorakozik ezek mellé a már is félig elkracholt városligeti büntészek jeles igazgatósága. Bukás lesz a vége így is, ugy is.

* **Fordulat!** Egy erdélyi alispán megveti a Stomfán és Nyitrán remekelt szolnok-dobokai rendszert (pedig az erdélyi!), hanem inkább szép csendesen, bizalmas levelek által iparkodik visszaretteneni a megyéjében lakó néppárti papokat attól, hogy nyíltan is szervezzék a megyében a néppártot. A levél egy ottani kath. paphoz van intézve és szószertint így hangzik: ... aug. 5. Kedves barátom! Tudom, ma valami elintézni valótok van. Én durva kézzel az ilyen dolgokhoz nem szoktam hozzányulni, azért arra kérék, fontoljátok meg jól, mit lesztek teendők, nevezetesen, ne üljetek fel Molnár János ur incselkedéseinek. Könnyű neki, gazdag kanonok, de ti szegény papok vagytok! A világ felfordulhat, de az állapotok maradnak a régiek. Ha jól összeveszünk, mi érezzük annak a súlyát, sem titeket, sem minket magasabb állásba nem helyeznek, hogy kibéküljünk. A 48-as eszméknek még mindig van létjoga, de a népuralomnak nem lesz soha. ez kever leghamarabb forradalomba, annak pedig végeredménye még mindig béko volt. — Az »A—ny« erre megjegyzi: Magát a levél tartalmát nem kritizáljuk. A figyelmes olvasó, a kinek még együtt vagyon mindaz öt érteke, a levél elolvasása után magától is rájön arra a konkluzióra, hogy a levélről alispán ur nagyon szeretheti ugyan a papságot és a békét és szent borzalommal fél a »gazdag Molnár János »kanonok« (!) incselkedéseitől«, de lelkiismereti és politikai függetlenség, valamint politika és lojalitás, no meg józan gondolkodás dolgában egy kissé rászorulna még felnőttek oktatására.

* **Füzdővonatok engedélyezése.** A kereskedelmi miniszter leiratot intézett Nagyvárad város tanácsához, a melyben tudomásra hozza, miszerint a gőzmozdonyu közúti vasutnak a két füzdőbe személyszállító vonatok járatása tárgyában tartott műtanrendőri bejárás jegyzőkönyvét jóváhagyta s a képviselőtében megjelent szakértő által az üzemre adott engedélyt megerősíti. A közúti vasut azon kérelmét azonban, hogy a vonatok zöldfa-utcának a kispiacz felőli végéről induljanak, figyelembe nem vehette, éppen a jegyzőkönyvben felsorolt nehézségek miatt. Utasítja azonban a részvénytársaságot, hogy a vonatoknak a kispiaczról való indulásának ügyét tegye tanulmánytárgyává. Mint értesülünk, szeptember 15-től kezdve a nagyvárad vasutállomástól nem fog közlekedni vonat a két füzdőbe, de a nagypiaczról a füzdőidény végéig közlekednek a vonatok.

* **Emberi testrészek szállítása postán.** A belügyminiszter körrendeletben tudatja a törvényhatóságokkal, miszerint a jövőre nézve megengedte, hogy hullarészek, valamint az emberi testrészekből származó váladékok és folyadékok postán is szállíthatók, de azon esetben, hogy az a vizsgálat büntügyi czélból vagy hivatali tevékenység miatt szükséges. A szállításra nézve azonban rendkívül szigorú eljárást ír elő a miniszter.

* **Elveszett függő.** Sz k u b a Gyuláné a vasuti állomáson elvesztett egy magyar 5 frankos arany fülöngyűt. Mivel a függő családi ékszer, a megtaláló illő jutalomba részesül, ha átadja a tulajdonosnak.

* **Vérengző községi bíró.** Popa Juon bogyi bíró Popa Vaszali és Hepucz Juon bogyi lakosokkal Ókrösön a hetipiacz alkalmával

pálinkáztak. Később a kocsmába vetődött Petrus Vaszali bogyi lakos is és kölcsönösen megindult az áldomásozás, míg alaposan elázta. Estenden aztán Bogyi felé megindult az illuminált társaság, hol diskurálva, hol danolgatva; hanem a bogyi bírónak vagy a Petrus Vaszali danája, vagy valamely utban tett érve nem tetszhetett, mert egyszer csak az ellen-szenves falubelijének fordult, azt mellbe taszította s a fejére botjával nagyot ütött. Petrus Vaszali erre más uton elment a hűtlen czimboráktól s szerény portájára terve végigdől a tornáczon elhelyezett ágyra. Azonban Popa Juon, a bíró nem nyugodott és felszólította társait, hogy öljk meg Petrus Vaszalit. El is mentek Petrus portájára és az alvó embert kirántották az ágyból, kihuzták az utcára és botokkal súlyosan elverték. Popa Juon pedig rátérdepelt a szerencsétlen áldozatra és úgy ütötte, a mi által Petrus Vaszalinak igen súlyos sérüléseket okozott. Miután félig holtra verték, ott hagyták vérbe fagyva az utca porondján Petrus, a ki később magához tért és az esetet elmondotta feleségének. Az ókrösi csendőrség csakhamar el is fogta a vadállatias embereket és a tenkei kir. járásbíróhoz vitték be. Petrus Vaszalit beszállították a biharmegyei közokrházba.

* **Vasuti idyll.** A délután fél 2 órakor induló Kolozsvártól Tövisig közlekedő vegyes vonaton szept. 2-án délután érdekes incidens történt. A bozsi órházból (mely csak feltételes megállóhely) a vonat megállás nélkül czamogott el, a midőn egy harmadosztályu szakaszból éktelen düh és fenyegető felkiáltások között egy oláh legény dugta ki fejét, dühöngve a felett, hogy daczára annak, mikép ő Bozsán akar leszállani, a vasut ott nem állott meg. A vonatvezető erre a vonatot a következő órháznál megállította, a hol a legény leszállt és a vonatvezetőt eljárásért megfenyegette. A vonatvezető, kinek alapos gyanuja volt, hogy a praedikációt tetteles rendreutásítás fogja követni, felkérte egy a vonaton századát kísérő főhadnagyot, hogy fogja el a fenyegetődzőt. A főhadnagy engedett a felhívásnak és két baka és egy őrmester kíséretében kiszállott, a delikvenset elfogandó. A legény azonban tanácsosabbnak látta a mezőn menekülni a katonaság beavatkozás elől. A katonák utána futottak és addig hajszolták, míg végre sikerült őt a vonathoz visszahozni, hol aztán agyba-főbe verve felszállították (Ádám kosztümben, mivel a legszükségesebb ruhadarabját a dulakodás közben elveszítette) az utazó közönség megbotránkozására a vonatra. Ez épületes historia, mintegy félórát vett igénybe, mely idő alatt a vonat persze vesztégt. Szeretnők tudni, hogy mit szól ehhez a vasutiigazgatóság.

* **Rendőri hírek. Meglopott kereskedő.** Hevesi, Kossuth utcai kereskedő kárára több rendbeli lopást követtek el. Mikor észrevette, valatára fogta cselédeit, egyidejűleg jelentést tett a rendőrségnek. Kisült, hogy a lopást csakugyan cselédjei; — Bálint, Mari és Ferenczi István követtek el, kik most rendőri felügyelet alá vannak helyezve. — **Elszökött asszony.** P. K. mit sem sejtve tért haza lakására. Ezt azonban összehányva rendetlenül találta, felesége sem volt sehöl. Később tudta meg, hogy Kolozsvárra utazott, magával vivén az ágynémüket, butorokat s a háznál lévő összes készpénzt. A férj azonnal jelentést tett a rendőrségnek és kérte, hogy butorait visszaszerezzék. A hűtlen feleség másfél éves gyermekét is Váradon hagyta. — **Hol az ékszerdoboz?** Weinstok Ilona, tegnap panaszt tett a rendőrségnek, hogy tegnap délután a berettyó-ujfalusi vonaton megérkezve, több pakjával egy ékszerdobozt adott át a hordárnak s az azt vagy elvesztette, de nincs kizárva annak a lehetősége sem, hogy ellopta. A rendőrség ez ügyben megindította a kellő eljárást.

Nagyvárad város közügyei.

A jogügyi szakbizottság ülése.

Hosszu idők óta nem volt oly érdekes ülése a városi szakbizottságnak, mint a tegnapi. Négy ügyben délután 4 órától fél 7 óráig tanácskoztak s két ügyben még sem hozhattak érdemleges véleményt, mert az ügyre vonatkozó adatok

nem voltak teljesen kimerítőek, hogy a bizottság az ügyet tisztán elbírálhassa.

Az ülésen Dus László elnöklete alatt jelen voltak: Hlatky Endre, dr. Hoványi Gyula, Tóth Márton, Kunyhóssy János és Szokoly Tamás.

Millenniumi ajándék a tisztviselőknek.

Első sorban B e c z k a y Lajos törvhat. bizottsági tagnak azon indítványát vették tárgyalás alá, hogy tekintettel az ezredéves fordulóra, a városi tisztviselőknek a nyugdíj jogosultság tekintetéből a jelen év 3 évnek számítassék.

H l a t k y Endre azt véli, hogy az indítvány elfogadása esetén a nyugdíjszabályzatba kell be illeszteni, vagy a város, vagy a megye vegye magára az ezzel járó terheket külön.

T ó t h Márton felsorolja, hogy mely szakaszokat kellene a nyugdíjszabályzatban megváltoztatni. Helyesebb volna ha a 4^o/_o-nak megfelelő összeget mint személyes pótlékot szavazná meg a város.

Dr. H o v á n y i Gyula azt látja, hogy más megoldásra váró feladata is van a városnak, a melyre igen szükséges a pénz. Különben is ez évben emelte fel a törvényhatóság a tisztviselők fizetését.

K u n y h ó s s y János méltányosnak tartja, s éppen nem lát semmi nehézséget abban, ha Nagyvárad több törvényhatóság példájára megszavazza az indítványt.

H l a t k y Endre még azt is kéri kimondani, hogy azok, akik nem szolgálnak 10 évet a városnál, ez a két év ne számítassék, hogy olyan eset ne fordulhasson elő, hogy valaki tényleg 8 évi szolgálat után 10 évnek megfelelően nyugdíjaztassék.

A bizottság azon véleményt terjeszti a tanácsához, hogy az indítvány elfogadása esetén a nyugdíjszabályzatot kellőleg változtassák meg, s tényleg legalább 10 évet szolgáló tisztviselőnek számítassék a jelen év háromszorosan a nyugdíj jogosultságba.

Az árva pénzek elhelyezése.

A második tárgy Pozsonyvármegye felterjesztése volt az országgyűléshez, a melynek pártolását kéri. A feliratban azt fejtegeti Pozsonymegye, hogy igen hiányos a törvény, mely az árvapénzek elhelyezésére nézve kimondja, hogy azok a törvényhatósági tagok, akik a pénzeknek melyik pénztintézetbe való elhelyezésük felett szavaznak, magán vagyonaikkal is felelősek az elhelyezett összegekért. Ez aztán azt eredményezi, hogy a legtöbb bizottsági tag tartózkodik a szavazástól. Pozsonymegye azt kéri, hogy a törvény akként módosítsák, miszerint a távollevő tagok a többség határozataért anyagilag is felelősek.

T ó t h Márton ezt a szabadság korlátozásának tartja.

H l a t k y Endre szintén elfogadhatlannak tartja Pozsony megye feliratát; de hogy a törvény hiányos, ezt tagadni nem lehet. Szerinte ugy kellene a törvényt módosítani, hogy a pénzek elhelyezése felett a törvényhatóság tagjainak legalább a kétharmada határozzon. Míg ez össze nem jön, állampapirokban kell kezelni az árvapénzeket vagy törzsvagyont.

A jogügyi bizottság Pozsonymegye átirata felett egyszerű napirendre térést véleményez.

Ki felelős a vízvezetékért?

Tichy Gyula háztulajdonos panasolja, hogy a Széchenyi-utcán levő háza előtt a főcső és a házivezeték nem volt jól összeforrasztva, s a víz beszivárgott a pinczéjébe és sok kárt okozott. Kilencz száz frt kár megtérítését kéri a várostól.

A városi tanács véleményt kér arra nézve, hogy felelős-e a város a vízvezetékért, vagy a Walser-czég köteles az esetleges károkat megfizetni a háztulajdonosoknak.

A bizottság, hosszas tanácskozás után azon véleményben állapodott meg, hogy a kéznél levő adatok nem nyújtanak kellő tájékozást arra nézve, hogy ki a jelen felelős a jelen esetben s így a bíróság van hivatva a kérdést eldönteni. — Ha konkrét esetben a tömitésnél fordul elő hiba, felelős a város.

Foglalás a Körözből.

Az utolsó tárgy a Hadady Dániel és Andriska József már sokszor ismertett ügye volt, amely szerint vitás kérdést képez, vajjon Hadady s Andriska a város tulajdonából eszköztek-e foglalást.

A tanács az iránt kér véleményt a jogügyi bizottságtól, hogy indítson-e pert a város a Körözből elfoglalt terület visszavétele iránt s remélhet-e, hogy a pert megnyeri a város.

A bizottság nem mondhat véleményt, mert nincsenek a kellő felvilágosító adatok az iratok közt s különben is az ügyben a v. velencei közbirtokosok és Hadady és Andriska közt per van folyamatban.

Ezzel végett ért fél 7 órakor az ülés.

Cselédügy.

A cselédügy rendezése ügyében a polgárság köréből vesszük a következő sorokat: A kassai rendőrség a cselédügyet úgy rendezte, hogy ott egy cseléd sem marad huszonnégy órán túl hely nélkül, mivel a rendőri hivatal a faczér cselédek ez időn túl nem tűri meg a városban. Vajjon városunkban nem lehetne-e hasonló eljárást követni, vagy legalább a már három év óta vajudó bejelentési hivatalt felállítani!

A hullaégetés.

A tanács tudvalegőleg elrendelte közgyűlési határozat alapján, hogy a Tamás János-féle hullaégető kemence állíttassék fel. A feltaláló Marosvásárhelyről a jövő hét folyamán jön Nagyváradra s a jelenlegi gyepmesteri telepen felállítja a kemenczét. Az első állati hullaégetés már a jövő hóban meg fog történni az új készülékkel, mely körülbelül 3000 frtba kerül.

Melyik utcán lehet sertéseket hizlalni?

A nagyváradai rendőrség minden évben felujtja azon fontos közegészségügyi rendeletét, mely a sertés hizlalásra vonatkozólag a lakosokat figyelmezteti, hogy az melyik utcákon engedhetők meg. Ezen rendelet az idén is felujították s a tavalyihoz képest semmiféle változáson nem ment keresztül s a város szebb és forgalmasabb főutcait tiltatott be ismét a sertések hizlalása. A szabályrendelet betartására nézve szigorú intézkedés történt s az áthágókat súlyos pénzbüntetéssel fogják sújtani.

Gyanus tünetek között elhullott sertések.

A közönséget ismét rémületbe ejtette az a hír, hogy Müller Mór két sertése hirtelen elhullott. Az állatorvosi vizsgálat azonban kiderítette, hogy e sertések elhullásának oka mérgezés volt s ezt megerősítette már az a körülmény is, hogy rajtuk az elhullás tartama alatt a sertésvésznek semmitünete sem mutatkozott.

Nem lesz sertésvásár Nagyváradon.

Már június 28-ika óta egyetlen (?) sertés sem betegedett meg, vagy hullott el s ezért a hatóság kimondotta Nagyváradra a sertészárlat felvadását.

Mivel a sertés vásárok betiltása külön miniszteri intézkedéssel történt, a jövő hétre eső sertésvásár megtartásának engedélyezését kérte a városi tanács a földmívelésügyi minisztertől.

Tegnap megérkezett a miniszter válasza, amelyben a sertésvásár megtartását nem engedélyezi. A miniszter távirata a következő:

Polgármesternek Nagyvárad.

15,286. számú felterjesztésére válaszolva, a szept. 11-én kezdődő országos vásárra sertések felhajtását Biharvármegyének, különösen pedig Nagyvárad környékének sertésvészszel nagymérvben fertőzöttségére való tekintettel nem engedélyezem.

Földmívelésügyi miniszter.

E szerint szó sincs a sertésvásár megtartásáról; és pedig azért, mert jelenleg is 221 fertőzött község van Biharvármegyében zárlat alatt.

SZINHÁZ.

Lear király.

Shakespeare legmeggrázóbb tragédiáját adta elő tegnap E. Kovács Gyula. Remek alakításáról az öntudatos képesség és a magas nivón álló művészi tökély szolanak. S ép ezért a közönség tapsokkal jutalmazta őt. A hálátlan leányokat L a c z k ó s és C s e r n y adták. Mindkettő beleélte magát játékába. F e k e t e Rózsika természetes egyszerűséggel és bájjal alakított. K l e n o v i t s György szép organumát és talentumát érvényesítette kis szerepében. Az est igazi Shakespeare est volt, kár hogy a közönség nem érdeklődik irántok. (h. e.)

Hírek a szinkörből. Ma kerül színre Angot, a csarnok lánya, Lecocq bájdus zenéjű operetté-ja; bizonyára igen jó az előkészületek és próbák után ítélve bizonyára igen jó előadást lesz alkalmunk ma este élvezhetni. A szereposztás is igen kitűnő! Angot-ot a czimszerepet S. A l d o r Juliska, Lange kisasszonyt L á n y i Edit, Ange Pitout M e z e y Mihály, Larivaudieret-et V e n d r e i, Pomponet, fodrászt V á r a d i, Frenitz-et L e ő v e y, Lochard rendőrügynököt Kassay Károly játsszák. Amaran, a csarnok híres árusnője K a n t a y Teréz lesz.

Ámon Margit szerződése. A nagyváradai szinkörben sikerrel szerepelt Ámon Margit k. a. virágvasárnaptól kezdve L e s z k a y András szinigazgatóhoz szerződött. Ezzel Leszkay M e g y e r i ellen egy erős ütő kártyát nyert a jövő szezon elnyerésére. A művész nő virágvasárnapig R á k o s i Szidi iskolájában folytatja tanulmányait.

Könyv Kury Kláráról. A művész nő nagyváradai nem vendégszereplése alkalmával szobakerült, hogy K u r y Klára bámulatos művészi karrierjéről s eddigi működéséről könyvalakban jelenjék meg ismertetés. A művész nő fölhatalmazta a könymegírására s kiadására lapunk szinireferensét, S z ü t s Dezsőt, s ki a művész nő nagyváradai, kolozsvári s budapesti szerepléséről írt ismertetéseket már megkapta s az összes jelmezeket rövid idő alatt ezinkozrafaltatja. Aki bármiféle érdekes adattal hozzá akar járulni a könyv szerkesztéséhez, nevezett szívesen fogadja az erre vonatkozó közleményeket.

Igazságszolgáltatás.

Elítelt tolvajok. Számos apró lopási ügyet intézett el tegnap a kir. törvényszék büntető ügyi osztálya. Az elítéltek sorrendje a következő: Lopás miatt, Endrezsák Rezső — három havi fogház, Lebovits Zinder lopás miatt — 9 h-vi börtönre. Laza Péter a Küli lopás büntette miatt — nyolcz havi fogházra. Egy részét azonnal lezárták, a másik része mivel felebbezett, ideiglenesen szabadlábra lett helyezve.

Három fogért, hat havi fogház. P a p p Sándor szóvitába elegyedett Farr Györggyel s mivel ez utóbbi megsértette porlekedés közben Pappot, ez úgy szájon vágta egy bottal a beteges vézna kinézésű embert, hogy három foga kiesett és ájulva terült el a földön. Tizenhat napig volt beteg ez ütés következtében. Ezen ügyet tárgyalta tegnap a nagyváradai kir. törvényszék és Papp Sándort súlyos testi sértés vétségéért hat havi börtönre ítélte.

A csalhatatlansági dogma. Grácban legutóbb 14 napi fogságra ítétek egy Jahn Norbert nevű uriembert, mert egy alkalmi beszédekben kritikát gyakorolt a pápa csalhatatlanságának dogmája fölött. Az ítélet megokolása szerint Jahn az államban elismert vallást sértett kritikájával s ezért büntetendő volt.

REGENY-CSARNOK.

A szökött leány.

— Elbeszélés. —

Írta: Kincs István.

Ott járt a tarolt mezőkön nehéz szívvvel. A ködös hideg reggel nem tudta megvigasztalni, a sugártalan ég nem tudta nyomott kedélyét fölemelni. Emilia szüntelen a tegnapi eseményekkel foglalkozott.

Igen, ő féltette Lászlót attól az asszonytól. Maga taszította el magától s mégis rettegés fogta el, ha más nő lábai előtt látná térdelni. Van-e joga hozzá, ezt ő nem tudja, de szíve azt sugja neki, hogy van. Azért követte lépten nyomon, mikor azt látta, hogy az a szép asszony Lászlót üldözi. Azért veté olyan esdő kéréssel, olyan reménykedő bánattal tekintetét férjére. Figyelmeztetni, óva inteni akarta attól a csábos nőtől. László nem értette meg, ő tovább ment, mintsem Emilia kívánta volna. De azért Bogáthné még ma is ott hordja viszhangját annak a kéjes érzésnek, mely szívét hatalmába ejtette egészen akaratlan, mikor László az ő tolakodó vetélytársát úgy megalázta, megtörte, megsemitette. A bosszu érzése volt-e inkább az a kék, vagy talán boldogító mámor a annak a tudatnak, hogy az a férfi már lemondott arról az asszonyról s egyedül őt szereti, ki tudná megmondani?

Emilia csak azt tudta, hogy boldog volt e pillanatban. De üdvössége nem tartott soká.

Az az asszony, kit gyűlölni tudott volna ebben a pillanatban, néhány szót sug fülébe. S e néhány szó megzavarja, e néhány szó megdöbben. Egy mondat az egész: »meggyőztelek férjed szerelméről« — de ez az egy mondat kiragadja kezéből a győzelmet s annak a látszólag legyőzve távozó nőnek fejére fonja a babért. Ha igaz, a mit Zsófi mondott, akkor nem vetélytársa, hanem önfeláldozó barátnéja akart lenni e napon. Gyirótné tudta, hogy ő, Emilia nem hisz még férjének; nem képes elhinni, hogy kihamvadt volna már teljesen régi szenvedélye — s lám barátnője saját büszkeségét vetette porba, saját önértetét tette, akarta semmivé tenni, hogy meggyőzze őt Lászlónak iránta való osztatlan szerelméről.

S ő még örült, mikor e nőt megaláztatásában távozni látta.

Igaztalanságának tudata ismét keserűséggel töltötte el. Boldognak érezte magát annak a tudatában, hogy László őt, egyedül őt szereti, de hogy e boldogságot jóbarátnéja olyan áldozat árán vásárolta meg számára, ez a gondolat keserű ürömöt csöpögtetett üdvének poharába.

Elégtétellel tartozik neki. Egy perczig se akar várni. Igen, nyomban elhajtott Gyiróra, hogy annak a nemesen érző asszonynak keblén kisorhassa örömét, bánatát.

Vissza fordult. Gyors léptekkel közeledett a kastély felé.

Epen beakart lépni, mikor kocsi zörejt hall. Könnyű phaeton gördült be az udvarra. A lovakról szakadt az izzadság.

Zsófi ült rajta.

Emilia repeső kebellet sietett feléje, hogy segítségét följánlja a leszállásnál. De Gyirótné pillanat alatt a földön termets Bogáthnének csak annyi szerep jutott, hogy nyakába borult az érkezettnek.

— Köszönöm, Zsófi, köszönöm — volt minden, a mit mondhatott.

Gyirótné azonban heves mozdulattal feletti ki karjai közül.

— Hagyjuk azt Emilia, most — szólt Zsófi lázasan — az idő drága.

Bogáthné nem értette barátnőjét, a zavar némaságával emelte csak föl rá szemeit.

— Hol van atyád, Emilia? — Kérdé Gyirótné még mindig azon a lázas hangon.

— Atyám? — hebegé Bogáthné valami ismeretlen vesztély sejtésétől megragadtatva — nem láttam.

— Pedig itt kell lennie. Én ismerem őt.

— Jó Isen, mi történt?

— Még eddig talán semmi, Emilia, jer keressük föl őket s ezzel kezénél ragadta Bogáthné s vezetni akarta.

— De az ég szerelmére! mit akarsz Zsófi?
— törte Emilia majdnem kétségbeesve.
— Örködni fölöttetek. Azért jöttem ilyen
lőhalálában. Kövess csak, Emilia.
Ideges gyorsasággal futottak föl a lépcsőn.
(Vége köv.)

TÁVIRATOK.

A király Gácsországban.

Lemberg, szeptember 4. (Saj. tud. táv.)
Tegnap általános szünetnap volt, melyen ő
Felsége egész nap szobájában dolgozott. Ebéd-
nél a király hosszabban értekezett a tartományi
csendőr-parancsnokkal. — Ma szept. 4-én reg-
geli 7 órakor ő Felsége részt vett a hadgya-
korlatokon; utközben mindenütt lelkes ováci-
ókkal fogadták az uralkodót.

A t. Ház fölőslatása.

Budapest, szeptember 4. (Saját. tud. táv.)
B. Bánffy D. miniszterelnök holnap fog nyilat-
kozni a törvényhozó testület fölőslatásáról,
válaszul Szederkényi tegnapi interpellációjára.
Mint kormánypárti körökben hírlik, a miniszter-
elnök ki fogja jelenteni, hogy a kormány nem
kezdte volna meg a bűnvádi eljárásról szóló
törvényjavaslat tárgyalását, ha föltett szádéka
lett volna a képviselő-választásokat a törvény-
hozói ciklus lejáratá elöl kitűzni. Együttal
azonban ki fogja nyilatkoztatni azt is, hogy az
esetben, ha az ellenzék a tárgyalások rendes
menetét zavarná, a ház fölőslatását javaslatba
fogja hozni.

A hazaáruló Dreifusz.

Páris, szept. 4. (Saját tudósítónk távirata.)
A Courrier du Soir hire szerint Dreifusz
családja nem tud arról semmit, hogy ez a ha-
zaáruló kapitány megszökött volna a fegyházból.

Suvalov beteg.

Varsó, szept. 4. (Saját tudósítónk távirata.)
A Lobanov külügyminiszter utódjául kiszemelt
gróf Suvalov, varsói kormányzót ért szélhűdés
nem volt hevesebb; a beteg már veszélyen kívül
van, ámbár orvosai tanácsára az ágyat kell
öriznie.

Földrengés Izland-szigetén.

London, szept. 4. (Saját tud. táv.) Hekla
tűzhányó hegyből mint középpontból kiindulva
heves földingás látogatta meg Izland szigetét,
melynek számos falu s telepítvény áldozatul
esett. Emberéletben nincs kár, annál több ál-
lat lelte halálát a romok között. Reikianik
városa csak jelentéktelen károkat szenvedett.

Lázongás a Fülöp-szigeteken.

Madrid, szept. 4. (Saját tud. táv.) A filip-
pini szigetekről jelentik, hogy Mennilla és Copite
környékén folyton mulatkoznak fegyveres lá-
zongó bandák.

Orosz nagyherceg Bécsben.

Budapest, szept. 4. (Saját tudósítónk táv.)
Alexis Alexandrovics orosz nagyherceg ma itt
keresztülutazott; utja Kiev felé vezet.

Nyugtalanág Spanyolországban.

Madrid, szept. 4. (Saját tudósítónk távir.)
Attól tartanak, hogy Navarra-tartományban za-
vargások fognak kitörni az esetre, ha a karlista
képviselők tartózkodni fognak a szavazástól a
vasutak fölőslatásáról szóló törvényjavaslat tár-
gyalásánál.

KÖZGAZDASÁG.

A szőlők felújítása.

A filloxera által elpusztult szőlők felújítá-
sának előmozdításáról az 1896. V. t.-cz. rendel-
kezik, e törvénynek végrehajtása tárgyában ki-
adandó rendeletek és utasításokra készült
tervezeteket szept. 2. s 3. napján egy anketén
tárgyalták, melyet a földművelésügyi miniszter
tegnapra hívott össze.

Az anketé első napján gróf Károlyi
Sándor szakszerűen fejtegette a szövetségi
csoportosulás hasznosságát, mely nagy biztosí-
téket fog nyújtani az adandó kölcsönök felhasználásá-
ra s az állammal szemben a felvett köl-
csön visszafizetésére. A vitában résztvettek a
miniszter, Orveska Béla, Hammersberg Jenő,
Hieronymi Károly, Boda Vilmos, Szenitzey Ödön,
Buráth Lajos, Baross Károly, Galgóczy Károly,
Forster Géza, Gajáry Géza, Rubinek Gyula,
Molnár István, Kosinszky Viktor, Sal Ferencz,
br. Bohus László. Czeiner Nándor és Gerendy
István, a kiknek észrevételei a végrehajtási
rendelet tervezetének egyes részleteire vonat-
koztak.

Az általi szőlőszeti és borászati szakkö-
zegek számára az 1896. V. t.-cz. utasításokat
tartalmaz. Az anketén kiadandó utasítás terve-
zete is tárgyalatván, ezzel ért véget az anketé
első napja.

Az anketé második napján D a r á n y i mi-
niszter üdvözölte a megjelenteket.

A tanácskozás elején E n y e d y Lukács
javaslatot terjesztett elő a művelési tervnek két
részre való osztása tárgyában. E szerint két
művelési terv volna megállapítandó. Az egyik
az általános, mely az egész hegyvidékre kötele-
ző, a másik a különleges, mely csak az egyes
kölcsönvevőre kötelező. A javaslat felett meg-
indult a vita, melyben többen résztvettek s a
felszólalók nagyrésze pártolta a javaslatot, s az
értekezlet el is fogadta.

A művelési terv részleges vitájánál a *ri-
golás* kérdése keltett diskusziót, az anketé el-
fogadta, hogy gőzekével is lehet rigolálni.

Az ojtványok kérdésénél az az általános
nézet dominált, hogy a művelési tervben nagyon
is szükséges az ojtványmódoknak lehető kis
számban való megállapítása.

Fontos tárgya volt a tanácskozásnak a pe-
ronospóra ellen való védekezés s a beható szak-
szerű vita folyamán az értekezlet megállapodott
abban, hogy a peronospora elleni védekezésnél
a *kétszeri permetezés kötelező*.

A *szőlővessző és oltvány termelésénél* Hieronymi
az előadó tervezettel szemben azt han-
goztatta, hogy az anyagtelepek keletkezését kell
elősegíteni s e célból már az öt holdas anya-
telepek tulajdonosait is állami segélyben része-
síteni. Az ezen kérdés fölött fejlődött vitában
az értekezlet majdnem minden tagja résztvett.
A nézetek meglehetősen megoszlottak, de a többség
mégis Hieronymi javaslatát támogatta, a
a mennyiben az anyagtermelést a kisebb tele-
pekre, az állami segélyezést pedig az anyagter-
melőkre öhajította kiterjeszteni.

Az értekezlet befejeztével Hieronymi Ká-
roly mondott köszönetet a miniszternek, hogy
a tárgyalás fontos kérdésekben az érdekelték
véleményét kikérte. Az elnöklő miniszter pedig
a megjelenteknek mondott köszönetet munkás-
águkért.

Tejgazdasági termékek kiállítása. Az
időleges kiállítások csarnokában szeptember
3-án délelőtt nyitotta meg Tormay Béla minisz-
teri tanácsos a tejgazdasági termékek kiállítá-
sát. A megnyitásra megjelentek: dr. Schmidt
József kiállítási igazgató, Gelléri Mór főtitkár,
továbbá Krisztinkovich Ede min. osztálytaná-
csos, Pirkner János állattenyésztési felügyelő,
Toldi Szabó László, a sárvári tejgazdasági szak-
iskola igazgatója, Karsay Albert csoportelnök,
Nagy Vincze országos tejgazdasági felügyelő,
Hörman kormánytanácsos, báró Redwitz bosz-
niai kerületi főnök, Marcell kormányzó fogal-
mazó és Krecsán, a livóni kincstári gazdasági
telep tisztartója és még többen. Tormay mi-
niszteri tanácsost érkezésénél Karsay Albert
csoportelnök üdvözölte, mire a miniszteri taná-
csos fejtegette ezen közgazdasági ág fontossá-
gát s megnyitottnak jelentette a kiállítást. A
társaság erre körutat tett a csarnokban.

Terménytőzsde.

Budapest, szeptember 4.

B u z a tavaszra, bácskai	6.95
» tavaszra, északi	6.97
» szeptember-októberre, bácskai	7.23
» szept.-okt.-re északi	7.25
R o z s tavaszra bácskai	6.32
R o z s tavaszra, északi	6.34
T e n g e r i, június-júliusra, bácskai	4.00
» jun.-jul.-ra, északi	4.22
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10.95
» aug.-szept.re, északi	11.05

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. szept. 4.

Magyar aranyjárdék 4%	122.—
Magyar koronajárdék	99.25
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	123.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	101.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.—
Horvát-sziavon földterhermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyereséj sorsjegy-kölcsön	154.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	139.—
Osztárk járadék papírban	101.75
Osztárk járadék ezüstben	101.75
Osztárk járadék aranyban	123.25
Osztárk korona járadék	101.—
1860. osztárk államsorsjegyek	145.50
Osztárk magyar bankrészevény	962.—
Magyar hitelbank részevény	401.50
Osztárk hitelintézeti részevény	372.60
Osztárk-magyar államvasuti részevény	368.25
20 frankos arany (Napoleonador)	9.48
Német birodalmi márka	58.60
London vista	119.55
Páris vista	47.45
20 márkás arany	11.71

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Szombaton, 1896. szeptember 5-én,
a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével
Este 7 órakor rendes helyárrakkal:

ANGOT, A CSARNOK LEÁNYA.

Operette 3 felvonásban,

Kezdeté 7, vége 10 órakor.

Holnap, vasárnap 1896. szeptember hó 6-án,
két előadás.

Délután 4 órakor félhelyárrakkal:

S Á R G A C S I K Ó.

Népszínmű 3 felvonásban.

Kezdeté 4 órakor, vége 6-kor.

Este 7 órakor rendes helyárrakkal:

U t o l s z o r

G O L D S T E I N S Z Á M I,

az új honpolgár.

Énekes bohózat 3 felvonásban.

Felelős szerkesztő: CSIPPÉK FERENCZ.

Hirdetmény

a f. 1896. évben megtartandó erdőőri és vadőri
szakvizsgák ügyében.

Az erdőőri szakvizsgák f. évi október
hó 19-én és az erre következő napokon
Budapesten, Pozsonyban, Besztercebá-
nyán, Miskolczon, Kassán, Mármaroszi-
geten, Debreczenben, Kolozsvárt, Székely-
Udvarhelyen, Brassóban, Nagy-Szebenben,
Temesvárt, Zomborban, Pécselt és Szom-
bathelyen; — a vadőri vizsgák pedig az
erdőőri szakvizsgákkal kapcsolatosan Bu-
dapesten, Pozsonyban, Szombathelyen és
Kolozsvárt a vármegye házában d. e. 9
órákor fognak megkezdetni és folytatólag
megtartatni.

Felhivatnak mindazok, kik az erdő-
őri szakvizsga vagy a vadőri vizsgát
letenni szándékoznak, hogy hiteles bizo-
nyítványokkal felszerelt folyamodványukat
a vizsgák székhelyére nézve illetékes kir-
erdőfelügyelőhöz nyujtsák be.

Budapesten, 1896. évi augusztus hó 11.

Földművelésügyi m. kir. miniszter.

— **EGYHAZI NYOMTATVANYOK.** —

Szent László-könyvnyomda részvénytársaság

Telefon összeköttetés.

Nagyvárad, Apáczá-utca 3. sz.

Telefon összeköttetés.

A nagyérdemű közönség, szives tudomására hozzuk, hogy **könyvnyomdánk** mellé

PAPIRRAKTÁRT

rendeztünk be ahol *bármily mennyiségben* mindennemű

↳ **IRODASZEREK** ↳

beszerezhetők.

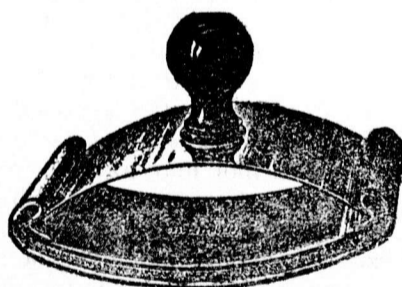
Raktáron tartunk: Mindenféle *irodai papirokat, levélborítékokat, koczkás és sima üzleti levélpapirokat, csinos és különféle dobozokban levélpapirokat, csomagoló papirokat, csipkézett színes papirokat, rajzpapirokat iskolák és (Wathman-féle) mérnökök részére fényezett (pausa) vásznat Csinos névjegyek nagy választékban, bál meghívók, tánczrendek, eljegyzési, menu-kártyák, gyászjelentések, továbbá iskolák részére irkák, gyakorlat-füzetek, rajztömbök, noteszek, imakönyvekbe szent-képe stb stb.*

Kitünő minőségű

alluminium-, aczél- és bronz-tollakat.

Tollszárazakat.

Itatóspapírt és porzót.



I r o n t.

Tentát és tentatartót.



Ez alkalommal van szerencsénk tisztelettel felhívni a nagyérdemű közönség figyelmét kitünően fölszerelt

KÖNYVNYOMDÁNKRA,

ahol mindennemű nyomtatványok: u. m. hirlapok, művek, oklevelek, részvények, sorsjegyek, továbbá takarékpénztári, ügyvédi, közjegyzői és kereskedői nyomtatványok olcsón és pontosan elkészítetnek. Színes kivitelben üzletikártyák, számlák és körlevelek.

Kivánatra mintákkal és árjegyzékkel (vidékre is bérmentve) szolgálunk.

Levélpapíros dobozokban 30 krtól 1 frt 50 krig.